

Aan Provinciale Staten

DATUM	13-7-2020	NUMMER PS	Voegt de griffie toe
DOMEIN	Stedelijke Leefomgeving	COMMISSIE	RGW
STELLER	M. Hooyman	TELEFOONNUMMER	06 34182421
NUMMER	UTSP-1539387505-12	PORTEFEUILLEHOUDER	Van Muilekom

Onderwerp Statenbrief:

Aanpak opstellen convenant Duurzaam Bouwen

Voorgestelde behandeling:

Ter informatie

Geachte dames en heren,

Essentie / samenvatting

De provincie werkt aan een grote ambitie: toekomstbestendig verstedelijken en bouwen. Met het opstellen van een regionaal convenant Duurzaam Bouwen dragen we bij aan zowel de versnelling van de woningbouwopgave als aan andere duurzame provinciale kwalitatieve doelstellingen. Het convenant moet leiden tot publiek-private afspraken met meetbare ondergrenzen op thema's zoals energie, klimaat, circulariteit, biodiversiteit en gezondheid. Het betreft een integrale set aan afspraken en niet een afsprakenkader per thema. Doelgroep zijn de partners in de bouwketen; gemeenten, provincie, bouwers, ontwikkelaars, waterschappen, maatschappelijke organisaties en brancheorganisaties.

Het convenant wordt samen met medeoverheden en marktpartijen opgesteld, waarbij de provincie een trekkersrol vervult. De provincie levert financiën, capaciteit en kennis voor het realiseren van het convenant. Streven is het convenant in het vierde kwartaal van 2021 af te ronden. U wordt meegenomen in de totstandkoming van het convenant en krijgt gelegenheid input te leveren.

Inleiding

In de woningbouwopgave in de provincie Utrecht komen verschillende belangrijke provinciale doelstellingen samen. Denk bijvoorbeeld aan klimaatadaptief bouwen, energieneutrale woningen, en ruimte voor biodiversiteit en een gezonde leefomgeving. Met de motie "Hout daar kun je op bouwen" heeft u eerder al aandacht gevraagd voor circulair bouwen, onder andere in de vorm van houtbouw.

Inmiddels zijn een aantal belangrijke stappen gezet om te komen tot een regionaal "convenant Duurzaam bouwen", een integraal ambitiedocument voor snel en duurzaam bouwen door overheden en marktpartijen. Via deze brief informeren wij u over de stand van zaken.

Voorgeschiedenis

Vanaf het tweede kwartaal 2020 tot en met het eerste kwartaal 2021 is een verkenningsfase, hierna fase 1, geïnitieerd door een kerngroep bestaande uit de Cirkelalliantie, EBU, gemeente Amersfoort en gemeente Utrecht. Zij gaven opdracht aan het adviesbureau &Flux om te onderzoeken of bij regionale overheden en marktpartijen¹ de behoefte en het commitment bestaat om een convenant Duurzaam Bouwen op te stellen. De uitkomsten van dit onderzoek waren positief. De private partijen willen snel komen tot uniformiteit en integraliteit in de aan hen gestelde eisen en het hiermee creëren van een meer gelijk speelveld (level playing field). De publieke partijen

¹ Het onderzoek is uitgevoerd op basis van een selectie van partijen die een doorsnede van de markt en overheden vormen.

onderschrijven dit volledig, maar zien ook enkele obstakels als bijvoorbeeld gebrek aan capaciteit en deskundigheid bij de kleine gemeenten. In bijlage 1 vindt u de presentatie van &Flux met een samenvatting van de resultaten uit de verkenning².

In het eerste kwartaal 2021 sloot de provincie aan bij de kerngroep (van fase 1) voor de volgende stap: het realiseren van een regiobreed convenant (hierna fase 2). Voor fase 2 is het trekkerschap door de provincie Utrecht overgenomen van de EBU. De resultaten van de verkenning is door de kerngroep voor fase 2 (zie ook onder kopje 'governance') bestuurlijk besproken en door hen is vervolgens besloten:

1. om het convenant samen te gaan realiseren en het voor nu te beperken tot de nieuwbouwpoging,
2. dat het streven is om het convenant, naast de aansluitende private partijen, door alle 26 gemeenten te laten ondertekenen,
3. dat de procesondersteuning om te komen tot het opstellen van het convenant (fase 2) wordt gefinancierd door de provincie,
4. dat de bestuurlijke kerngroep het opdrachtgeverschap draagt richting de (externe) opdrachtnemende partij en de provincie verantwoordelijk is voor de financiële en administratieve ondersteuning.

Doelstelling convenant

Inzet is om een wenkend toekomstperspectief voor snel en duurzaam bouwen op te zetten. De doelstelling is het komen tot een set van regionale afspraken, op te nemen in een convenant. Dit betreffen publiek-private afspraken met meetbare ondergrenzen op thema's zoals energie, klimaat, circulariteit, biodiversiteit, gezondheid en duurzaamheid. Het betreft een integrale set aan afspraken en niet een afsprakenkader per thema. Hierbij kan door partijen gewerkt worden vanuit verschillende instap- en ambitieniveaus. Het zal een combinatie zijn van wettelijke en bovenwettelijke afspraken. Idealiter wordt in de toekomst deze ondergrens periodiek verhoogd. Doelgroep zijn de partners in de bouwketen; gemeenten, provincie, bouwers, ontwikkelaars, waterschappen, maatschappelijke organisaties en brancheorganisaties. Nu wordt een eerste stap gezet. In overleg met alle partners zal het convenant de komende tijd invulling krijgen. In de uitwerking zal aandacht zijn voor focus en ambitieniveau.

Financiële consequenties

De kosten voor de opdrachtverstrekking voor de procesbegeleiding en het opstellen van convenant Duurzaam Bouwen voor het jaar 2021 bedragen €50.000 en worden gedekt vanuit de middelen in het programmabudget van het Programma Versnelling Woningbouw. Dit is opgenomen in beleidsdoel 1.3 'er is passende woonruimte die aansluit bij de woningbehoefte in de provincie Utrecht'.

In de kadernota 2022-2025 is voor de jaren 2022 en 2023 twee maal €115.000 vrij gemaakt voor extra capaciteit om verder invulling te geven aan het convenant Duurzaam Bouwen en uitvoering te geven aan de afspraken die in het convenant gemaakt worden. Daarbij gaat het om o.a. het ontwikkelen en delen van kennis met partners in de woningbouwopgave, verbinden van partijen, ondersteunen van pilots e.d. op alle thema's die een plek krijgen in het convenant Duurzaam Bouwen. In de uitvoering van het convenant is deze extra capaciteit zeker nodig.

Vervolgprocedure / voortgang

Op 28 juni vond de eerste bijeenkomst van de bestuurlijke kerngroep voor fase 2 (zie volgende pagina) plaats. Overeenstemming is bereikt over de opdracht aan de ambtelijke werkgroep, ondersteund door een extern adviesbureau, dat het proces tot opstellen van het convenant gaat begeleiden.

De opdracht is te komen tot een regionaal convenant Duurzaam Bouwen, gericht op nieuwbouw, waarbij publieke en private partijen komen tot een set van publiek-private afspraken over ondergrenzen voor toekomstbestendig bouwen die tegelijkertijd ruimte biedt aan maatwerk door tegemoet te komen aan de ambities van gebieds- en ketenpartners. Daarbij wordt gestreefd naar een zo breed mogelijk draagvlak, zowel publiek (idealiter alle 26 gemeenten) als privaat. Dit moet het startpunt zijn voor een inspirerende beweging van overheden en marktpartijen om gezamenlijk onze nieuw te creëren leefomgeving echt toekomstbestendig te realiseren .

Inhoud

² Op sheet 12 van bijlage 1 staat dat er geen bestuurlijke opdracht en taak bestaat voor circulair. Inmiddels is de bestuurlijke opdracht en taak er wel.

De set publiek-private afspraken over ondergrenzen voor duurzaam bouwen zal, naast nieuwe afspraken, grotendeels gebaseerd worden op al bestaande ambities, doelstellingen, wet- en regelgeving. De afspraken voor klimaatadaptief bouwen die de afgelopen periode zijn gemaakt tussen een brede groep aan partijen (naast wettelijke regelgeving) vormen bijvoorbeeld mede input voor het convenant Duurzaam Bouwen. Ook de bestaande regels en afspraken op het gebied van energie (besparing en opwekking) zijn een belangrijke bouwsteen. Op het terrein van circulariteit, biodiversiteit en gezondheid zijn de afspraken minder ver ontwikkeld.

Uiteraard worden de thematische afspraken en kaders aan elkaar getoetst op overlap, onderlinge strijdigheden, slimme combinaties of elkaar versterkende elementen. Door een gezamenlijk proces met marktpartijen en overheden in het opstellen van afspraken kan het convenant de complexiteit verminderen en versnelling realiseren.

Governance

Bestuurlijke kerngroep als opdrachtgever:

De bestuurlijke kerngroep faciliteert en begeleidt het proces op hoofdlijnen. De provincie neemt hierin een trekkersrol. De kerngroep geeft richting en de leden stellen zich op als ambassadeur van het convenant Duurzaam Bouwen. De kerngroep:

- *Stelt de opdracht vast;*
- *Geeft bestuurlijk richting aan de stappen met tussenproducten en eindproduct, op basis van het ontstane draagvlak, maar beslist uiteindelijk niet. Dat zullen alle betrokken partijen uiteindelijk zelf moeten doen;*
- *Bewaakt het maatschappelijk belang, van duurzaam bouwen én versnellen;*
- *Bewaakt op hoofdlijnen de kwaliteit van het proces en de (tussen)producten;*
- *Daagt uit op doelstellingen en tussenresultaten;*
- *Speelt een rol als het vastloopt bij zowel overheid als markt (ambassadeursrol);*
- *Speelt een rol richting partijen die uit de boot dreigen te vallen (interventiekracht).*

Bij de samenstelling van de bestuurlijke kerngroep is gezocht naar een goede vertegenwoordiging van publieke en private partijen met een grotere en kleinere omvang. De leidt tot de volgende samenstelling voor fase 2:

- *Rob van Muilekom, gedeputeerde provincie Utrecht*
- *Astrid Jansen, wethouder gemeente Amersfoort (namens grotere gemeenten)*
- *Ivo ten Hagen, wethouder gemeente Montfoort (namens kleinere gemeenten)*
- *Constantijn Jansen op de Haar, hoogheemraad HDRS (namens de 4 waterschappen)*
- *Onno Dwars, directeur Ballast Nedam (namens grotere bouwers)*
- *Vacature (namens kleinere bouwers)*
- *Arjan van den Born, directeur ROM regio Utrecht*

Provinciale input convenant:

De provincie is één van de partijen die inhoudelijke input levert. Gedeputeerde van Muilekom speelt hier een coördinerende en trekkende rol als vertegenwoordiger van het College van GS. Het programmteam Versnelling Woningbouw coördineert de input vanuit de provincie voor het convenant. Hierbij wordt intensief samengewerkt met onder andere de programma's Klimaatadaptatie, Energietransitie, Circulaire Samenleving, Biodiversiteit in Stad en Dorp (natuurinclusief bouwen) en Gezonde Leefomgeving. Ook wordt samen opgetrokken met het programma Hart van de Heuvelrug waar gaat om de woningbouwopgave binnen dat programma. Tenslotte worden de inzichten opgedaan in de verkenning naar aanleiding van de motie Houtbouw meegenomen bij het opstellen van het convenant.

Proces en draagvlak

Gestreefd wordt naar een deelname in het eerste jaar van tenminste 60% van overheidsorganisaties (26 gemeenten en 4 waterschappen) en zoveel mogelijk commitment van marktpartijen ('coalition of the willing') met tegelijkertijd een acceptabel ambitieniveau. De wens is om zo snel mogelijk alle 26 gemeenten van de provincie te laten aansluiten. Er wordt gedacht aan het werken met verschillende instap- en ambitieniveaus die aansluiten bij een deelnemende partij.

Waar mogelijk wordt gebruik gemaakt van bestaande netwerken om een zo breed mogelijke groep publieke en private partijen te laten aansluiten bij het convenant duurzaam bouwen. Daarbij wordt gedacht aan huidige

partners zoals Cirkelstad met 'Samen versnellen, op weg naar Het nieuwe normaal'³, NMU en de City Deal Circulair en Conceptueel Bouwen (initiatief min. BZK). Ook de netwerken van de provincie op het gebied van bouwen, energietransitie, klimaatadaptatie, natuurinclusief bouwen, circulariteit en gezonde leefomgeving worden benut.

Planning

De complexiteit van de opgave en het realiseren van een zo breed mogelijk draagvlak maken dat de planning op dit moment niet exact te definiëren is. In het proces kan periodieke (bestuurlijke) bijsturing en extra tijd nodig zijn om te voldoen aan de verwachtingen van alle aangesloten partijen. Doelstelling is om voor eind van het vierde kwartaal 2021 het concept convenant opgesteld te hebben. Hierbij gaat zorgvuldigheid boven snelheid. Een eerste versie van het convenant wordt in het najaar van 2021 aangeboden aan Provinciale Staten om u de mogelijkheid te bieden te reageren en suggesties te doen voor bijstelling of uitwerking. Het convenant wordt idealiter half december ter vaststelling voorgelegd aan Gedeputeerde Staten, als één der tekenende partijen.

Bijlagen

1. Rapportage fase 1 &Flux (i.o.v. de Cirkelalliantie, EBU, gemeente Amersfoort en gemeente Utrecht)
2. Overzicht desk research duurzaam bouwen &Flux

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen

³ Cirkelstad werkt met vele partners: de publieke kant het Rijksvastgoedbedrijf, Rijkswaterstaat en de vier grote steden en aan de private kant BAM, Dura Vermeer, Synchron, Van Wijnen en Volker Wessels. Samen met het ministerie van BZK lanceerde deze groep onlangs het convenant [Samen Versnellen](#), dat onder het motto het 'nieuwe normaal' met afspraken over circulair bouwen het pad effent richting 2023.